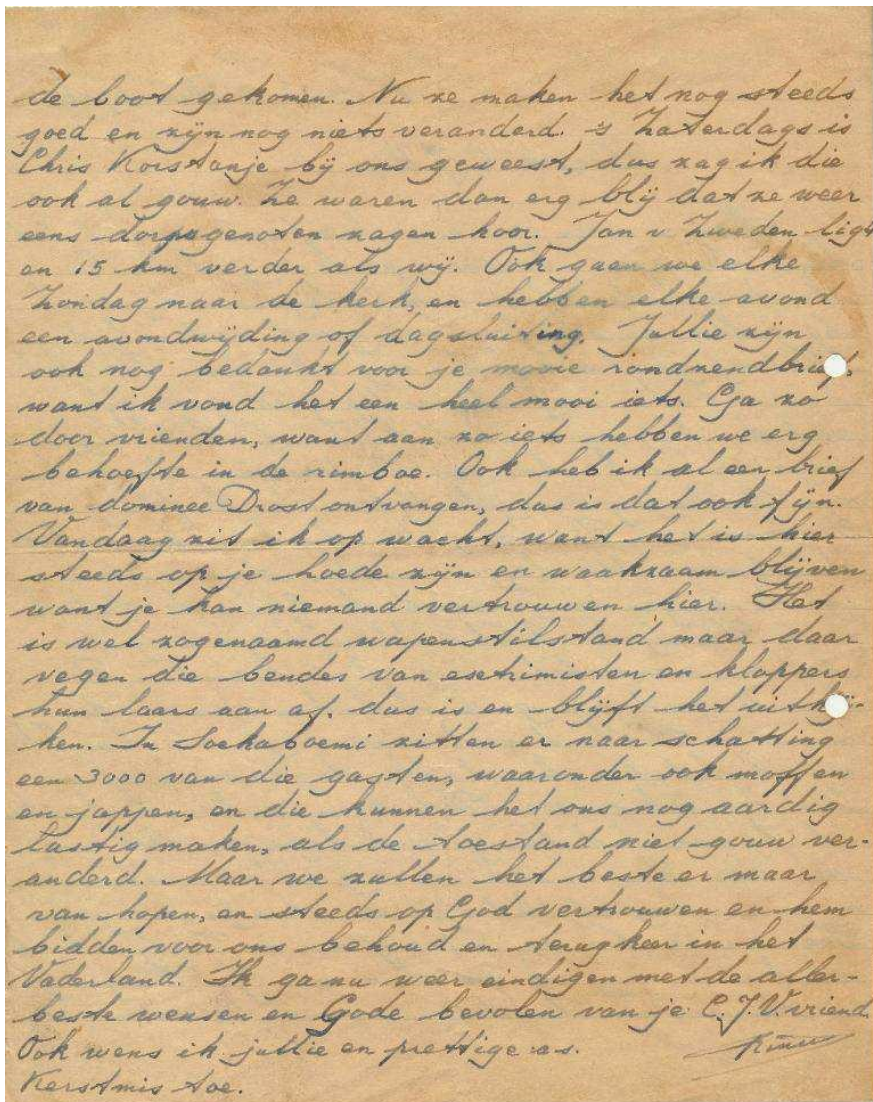

Opdracht 2 – Dekolonisatie
Brieven uit Nederlands-Indië

Met de bevrijding in 1945 rolde Nederland meteen in een onafhankelijkheidsoorlog. De bewoners van de kolonie Nederlands-Indië wilden los van het moederland. Na een periode van soms opflakkerende gevechten, die af en toe tot een echte oorlog uitgroeiden, werden de banden tussen Nederland en de nieuwe staat Indonesië verbroken. Deze gang van zaken valt onder de dekolonisatie. Overal in de wereld na de Tweede Wereldoorlog begonnen koloniën zich los te maken van hun moederland.

In het archief van de hervormde jeugdverenigingen van Kapelle bevinden zich brieven van leden van deze verenigingen, die als soldaat naar Indonesië werden gestuurd. Ze beschrijven hun belevenissen, die te passen zijn in een groter kader van de onafhankelijkheidsoorlog. De jongemannenvereniging Obadja maakte speciaal voor de uitgezonden een verenigingsblad.

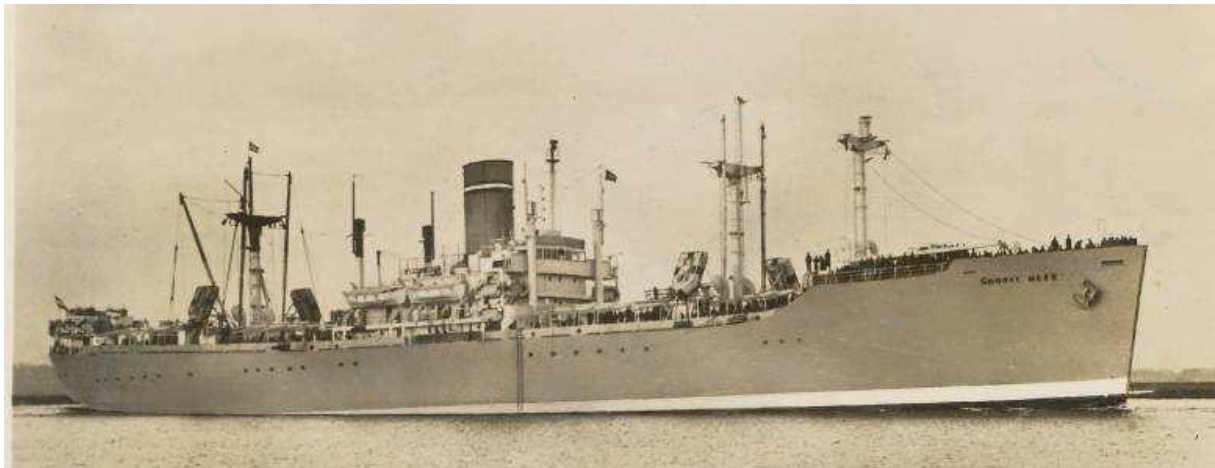
De bood gekomen. Nu ze maken het nog steeds
goed en zijn nog niets veranderd. 3 maanden is
Chris Koushanje bij ons geweest, dus zag ik die
ook al gauw. We waren dan erg blij dat ze weer
eens dorpsgezeten waren hoor. Jan v. Huuden ligt
en 15 km verder als wij. Tot gaan we elke
vrijdag naar de kerk, en hebben elke avond
een avondrijding of dagshuizing. Jullie zijn
ook nog bedand voor je mooie rindrendbrig,
want ik vond het een heel mooi iet. Ga no
door vrienden, want aan no iets hebben we erg
behoefte in de rimbae. Ook heb ik al een brief
van dominee Drost ontvangen, dus is dat ook fijn.
Vandaag zit ik op wacht, want het is hier
steeds op je hoede zijn en waakraam. Blijven
want je kan niemand vertrouwen hier. Het
is wel zogenaamd wapenstilstand maar daar
vegen die bender van eskimisten en kloppers
hun laars aan af, dus is en blijft het iet
ken. In Soekaboeni zitten er naar schatting
een 3000 van die gasten, waaronder ook moffen
en jappen, en die kunnen het ons nog aardig
lastig maken, als de toestand niet gauw ver-
anderd. Maar we zullen het beste er maar
van hopen, en steeds op God vertrouwen en hem
bidden voor ons behoud en terugkeer in het
Vaderland. Ik ga nu weer eindigen met de aller-
beste wensen en Gode bevolen van je C. J. W. Ariant.
Ook wens ik jullie en prettige v.s.
Kerstmis doe.

Voorbeeld van een brief die naar de hervormde jongemannenvereniging Obadja in Kapelle werd gestuurd.

Aan dit thema is nieuw materiaal toegevoegd: van soldaat Jan de Braal, geboren in Kloetinge in 1917, overleden in 1973, zijn brieven en foto's uit de tijd van zijn verblijf in Nederlands-Indië toegevoegd. Hij maakte deel uit van het Bataljon Zeeland. Hiermee is weer een andere kijk op de oorlogvoering te geven, en hoe deze soldaat de gebeurtenissen daar beleefde.

Vorbereiding

Bekijk het geschiedenisboek over het algemene proces van de dekolonisatie. Probeer deze informatie toe te passen op de situatie van Nederland en Nederlands-Indië. Tip: Het Bevrijdingsmuseum Zeeland in Nieuwdorp heeft een afdeling gewijd aan de Zeeuwse soldaten die na de oorlog in Nederlands-Indië hebben gevochten. Hier kun je meer gegevens vinden.

Het passagierschip Groote Beer dat voor het vervoer van de Nederlandse soldaten werd gebruikt.

Literatuuronderzoek

Zoek in de openbare bibliotheek naar boeken over het gewapende conflict in Indonesië.

- Zie het deel uit de *Nieuwe Algemene Geschiedenis van Nederland* dat over deze periode gaat.
- In diverse geschiedenistijdschriften die bij het Gemeentearchief Goes worden bewaard, kan worden gezocht naar artikelen hierover. Hiervoor kun je zoeken in het bibliotheekprogramma Atlantis.
- In de themadoos vind je de brochure *Soldaat Overzee*, Hengelo 1948. In een stoere jongensboekestijl worden de belevenissen van de soldaten beschreven. Dezelfde toon hebben veel van de brieven in het archief van de Hervormde Jongemannenvereniging uit Kapelle.
- Het artikel *Zeeuwen en Indië*, Marlies Jongejan, in *Zeeuws Tijdschrift* 1983, biedt een goed overzicht van de belevenissen van Zeeuwen in Indonesië. Het hierin vaak aangehaalde boek *Ons Groot Avontuur* is niet bij het Gemeentearchief aanwezig. Dit kan bij de Zeeuwse Bibliotheek worden ingezien.
- De kleurenkopieën uit *Lieve Gerda, het getekende dagboek door een soldaat in Nederlands-Indië*, bieden een andere kijk op de gebeurtenissen.
- Onmisbaar bij dit onderzoek zijn de krantenverslagen over de gebeurtenissen, kranten zoals die te raadplegen zijn op www.krantenbankzeeland.nl

Boeken in de themadoos

Fabricius, J. (z.j.). *Nacht over Java*. Leopold's Uitgeverij, Den Haag.
Hofwijk, J.W. (1947). *De hitte van de dag. Onze soldaten in Indonesië*. Uitgeverij De Toorts, Heemstede.

Hooykaas-Van Leeuwen Boomkamp, J.H. (1946). *Vrouwenkamp op Java*. N.V. G. Kolff & Co., Amsterdam.

Limpach, R. (2016). *De brandende kampongs van Generaal Spoor*. Boom, Amsterdam.

McCormac, C. (1954). *Singapore zal je graf zijn*. Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht.

Oostindie, Gert (2016). *Soldaat in Indonesië, 1945-1950*. Getuigenissen van een oorlog aan de verkeerde kant van de geschiedenis. Prometheus, Amsterdam.

Vries, J.E. de (z.j.). *War came to Java*.

Onderzoek bronnen in archief

In het archief van de hervormde jongemannenvereniging te Kapelle bevinden zich acht mappen met brieven. Dit archief wordt bewaard in het gemeentehuis van Kapelle. Voor dit onderwerp zijn de brieven gescand en in mappen gedaan. In de inventaris van het archief, die ook in de themadoos zit, kun je de inventaris bekijken. Je ziet dan dat de brieven alfabetisch naar naam van de afzenders zijn gerangschikt. In elke map vind je dus brieven over de periode 1945-1949. Het feit dat deze brieven bewaard bleven, is vrij uniek. Ook bijzonder was het dat vanuit Kapelle een soort krant, de C.J.M.V.-bode werd gemaakt voor de Kapelse leden overzee. Vanuit diverse andere plaatsen in Nederland vroeg men om informatie hoe dit krantje werd gemaakt.

Verwerking

De huldiging van teruggekomen soldaten in 's-Heer Arendskerke rond 1950.

Nadat je de algemene literatuur hebt bestudeerd, en eventueel op de site van het museum in Nieuwdorp hebt gekeken, kun je een aantal onderzoeksvragen formuleren. Meest eenvoudig is om aan de hand van de adressen en de data een overzicht te maken van de betrokkenheid van de mannen uit Kapelle bij diverse conflicten. Met andere woorden: zaten ze bij de brandhaarden van het conflict, of hadden ze geluk dat ze in het buitengebied zaten? Lees brieven waarin over strijd tegen de opstandelingen wordt gesproken. Passen deze teksten in het algemene beeld van de strijd? Een andere invalshoek is om aan de hand van de namen van de brieverschrijvers te zoeken in Kapelle of sommigen van deze schrijvers nog in leven zijn. Misschien kun je ze interviewen over hun ervaringen. Er zijn namen bekend van enkele oorlogsveteranen uit Kapelle, die bereid zijn om te worden geïnterviewd.

Het nieuwe materiaal van Jan de Braal, de soldaat uit Kloetinge, biedt weer een andere kijk op de gebeurtenissen. Hij schreef aan zijn familieleden, en stuurde veel foto's naar huis.